

Χαρτογραφώντας τα κέντρα κράτησης...

...μέχρι την καταστροφή τους

Με την εισήγηση αυτή θα θέλαμε να μιλήσουμε για τα κέντρα κράτησης μεταναστών. Θα προσπαθήσουμε σύντομα να δούμε μια τυπολογία γύρω από αυτούς τους χώρους, τη λειτουργία τους, τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη τους αλλά να θέσουμε κιόλας κάποιες αδρές γραμμές για τη δράση που θα μπορούσαμε να έχουμε ενάντια τους.

**Όχι πώς τα ονομάζουμε,
αλλά πώς λειτουργούν.
Χώροι και χρόνοι εγκλεισμού
στο χτες και το σήμερα**

Είτε μιλάμε, λοιπόν, για κέντρα κράτησης μεταναστών, για στρατόπεδα συγκέντρωσης ή όπως αλλιώς θέλουμε να τα ονοματίσουμε, δεν κάνουμε τίποτε διαφορετικό από το να μιλάμε για χώρους αλλά και χρόνους εγκλεισμού. Απ' τα βρετανικά στρατόπεδα συγκέντρωσης στη Νότια Αφρική για τους Boers (1899-1902), στη σπιναλόγια, στα λοιμοκαθαρτήρια, στη φρίκη των ναζιστικών στρατοπέδων εξόντωσης, στα στρατόπεδα συγκέντρωσης στη Βοσνία, στο Γιουαντανάμο, τα ιστορικά παραδείγματα είναι παραπάνω από αρκετά. Το κοινό νήμα που τα ενώνει με τα κέντρα κράτησης μεταναστών στην Ελλάδα σήμερα (από τα γήπεδα μπάσκετ για τους αλβανούς μετανάστες της δεκαετίας του '90, στις σιταποθήκες, τα ξενοδοχεία, στα κατὰ τόπους αστυνομικά τμήματα) είναι ότι σε κάθε περίπτωση πρόκειται για ειδική κράτηση εκτός ποινικού δικαίου αλλά εντός ποινικής διαχείρισης. Κοινωνικά χαρακτηριστικά και πολιτικές ταυτότητες ταυτότητες μπορούν μέσω της «αξιολόγησής» τους από τον κυρίαρχο να μετατρέπονται σε ιδιώνυμα επιτρέποντας την απογύμνωσή τους από κάθε πολιτικό εχέγγυο. Δεν υπάρχει έγκλημα που να τιμωρείται με αυτή την κράτηση, δε λαμβάνει χώρα δίκη. Η διάρκεια της ποινής είναι κάποιες φορές θεσμικά προσδιορισμένη αλλά πρακτικά απροσδιόριστη, πρόκειται για φυλάιση χωρίς σωφρονιστικό χαρακτήρα αλλά πάντοτε «εμπαιδευτική». Δεν σκοπεύει, ούτε καν σε ρητορικό επίπεδο, στην παραγωγή λειτουργικών πολιτών που εντάσσονται ομαλά στην κοινωνία. Αντίθετα στοχεύει στην παραγωγή μιας ακραία υποτιμημένης κοινωνικής τάξης που συμπεριλαμβάνεται στο κοινωνικό σώμα διά του αποκλεισμού της από αυτό.

Τα κέντρα κράτησης μεταναστών είναι κομμάτι ευρύτερων πολιτικών για τον έλεγχο των μεταναστευτικών ροών που στις μέρες μας έχουν ως κύρια αιχμή την

ποινικοποίηση του δικαιώματος της ανθρώπινης μετακίνησης και την προβληματικοποίηση της μετανάστευσης με όρους δημόσιας τάξης και ασφάλειας. Οι αντιμεταναστευτικές πολιτικές υποτιμούν βίαια τις ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων μέσα από μια στρατιωτικοποιημένη διαχείριση που μορφοποιείται τουλάχιστον τα τελευταία 20 χρόνια σε ολόκληρο τον ανεπτυγμένο κόσμο.

Οι δομές αποπομπής, εγκλεισμού, εξορίας δεν είναι κάτι πρωτόγνωρο, δεν είναι μια ανωμαλία που διέφυγε του σύγχρονου ανθρωπισμού, είναι βασικό στοιχείο άσκησης του πολιτικού και βρίσκονται στη φαρέτρα της καπιταλιστικής διακυβέρνησης εδώ και πολύ καιρό. Κατασκευάζονται όταν η κατάσταση της εξαιρέσης καθίσταται ως κανόνας, όταν μια εκτελεστική εξουσία δίχως όρια (βλέπε υπουργείο δημόσιας τάξης) καθορίζει ολοένα και μεγαλύτερες επικράτειες του κοινωνικού. Τα κέντρα κράτησης συνιστούν ένα υπόδειγμα για γενική χρήση στα πλαίσια των πολιτικών για τη ρύθμιση, τον έλεγχο και την πειθάρχηση των μεταναστών αλλά και του ευρύτερου κοινωνικού σώματος. Αποτελούν στρατηγική παραγωγής και διαχείρισης αυτών που πρέπει να περισσεύουν...

**Κοιτάζοντας στο χάρτη:
πολεμικές χαράξεις σε καιρό
«ειρήνης» και γεωγραφίες
της (αν)ασφάλειας**

Η γεωγραφική διασπορά των χώρων κράτησης εκατέρωθεν της Μεσογείου την καθιστά μια συνοριακή γραμμή εκατοντάδων χιλιομέτρων που ορίζεται από τις μεταναστευτικές πορείες και συμβολίζει τα σύνορα του ανεπτυγμένου κόσμου. Αν τα κέντρα κράτησης ιδωθούν ομαδοποιημένα στο χάρτη, μοιάζουν να λειτουργούν ως ζώνες φιλτραρίσματος κι ελέγχου, ως οχρωματικά έργα απέναντι στην εισροή πληθυσμών. Η πύκνωση των κέντρων και κατά μήκος των ορίων Σένγκεν έχει μια σοβαρή ομοιότητα με ιστορικές γεωστρατηγικές χαράξεις της Ευρώπης σε κατάσταση πολέμου, όπως η γραμμή Ζίγκφριντ ή η γραμμή Μαζινώ.

Στην Ελλάδα, βρίσκονται στα σημεία εισόδου, διαμονής, εργασίας και πλησίον στις διαδρομές κίνησης των μεταναστών. Στην περίμετρο της επικράτειας, στο εθνικό οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, κοντά σε πόλεις και αγροτικές περιοχές και κατά μήκος των ακτογραμμών.

Γεωγραφικά φαίνονται να διατάσσονται με μορφή ζωνών αποτροπής διέλευσης στις κινήσεις των μεταναστευτικών ροών, παρουσιάζοντας μια ομοιότητα με τις οχρωματικές εγκαταστάσεις της επικράτειας. Η χωροταξία τους αλλάζει ανάλογα με τις περιοχές εισόδου των μεταναστών. Για παράδειγμα, παρατηρείται μια πύκνωση τους στον Έβρο και την Αττική λόγω μια τάσης συγκεντροποίησης της κράτησης. Όσο δούλευε η Frontex στο αιγαίο τα κέντρα κράτησης στα νησιά μειώνονταν. Ωστόσο, μετά την κατασκευή του φράχτη στον Έβρο παρουσιάστηκε αύξηση της εισόδου από τα νησιά και γι' αυτόν ακριβώς το λόγο έχουν επαναλειτούργησει και εξαγγελθεί περισσότερες τέτοιες δομές εκεί (πχ. Μυτιλήνη).

Έχουμε ήδη αναφερθεί στην στρατοπεδική κράτηση εκτός ποινικού δικαίου ως μια τεχνική διακυβέρνησης που εντάσσεται στο οπλοστάσιο των εθνών- κρατών εδώ και τουλάχιστον έναν αιώνα. Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια, σε παγκόσμιο αυτή τη φορά επίπεδο, το δόγμα της ασφάλειας έχει διαμορφώσει ένα πολιτικό περιβάλλον, το οποίο επιτρέπει στα κράτη να αντιμετωπίζουν μια σειρά από κοινωνικά φαινόμενα ως ζητήματα δημόσιας τάξης, τα οποία λύνονται με διαρκώς αναβαθμισμένες αστυνομικές μεθόδους. Έχει διανοιχθεί ένα πεδίο εντός του οποίου λαμβάνει χώρα μια ευρύτατη διαδικασία στρατιωτικοποίησης της κοινωνικής ζωής και έχουν πλέον καταστεί αποδεκτές ως ορθολογικές και νομιμοποιημένες επιλογές όπως τα κέντρα κράτησης μεταναστών.

Κρατική και κοινωνική οργάνωση του ρατσισμού ή αλλιώς «γιατί η γλώσσα τσακίζει κόκαλα»

Πέρα από το ρόλο των στρατοπέδων κράτησης στη διαχείριση της μετανάστευσης με πολεμικούς όρους και στρατιωτικές πρακτικές, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εξετάσουμε κάποιους από τους όρους, νοηματικούς και σημασιολογικούς, που δρουν συμπληρωματικά στην ενεργοποίηση της δυνατότητας των στρατοπέδων συγκέντρωσης από την εξουσία, που νομιμοποιούν τους χώρους αυτούς και κάνουν διανοήσιμη τη χρήση και την ύπαρξή τους.

Σε κάθε περίπτωση απαραίτητη προϋπόθεση για την ενεργοποίηση μιας τέτοιας δυνατότητας είναι η μαζική και κρατικά οργανωμένη παραγωγή μιας σειράς ρατσιστικών λόγων αλήθειας (απαραίτητων για την άσκηση της διακυβέρνησης), που στιγματίζουν κοινωνικές ομάδες ως αξιολογικά κατώτερες, και που έχουν ως αποτέλεσμα τη στέρηση των εγγυήσεων του δυτικού ανθρωπισμού και την απένδυση της πολιτικής και κοινωνικής τους υπόστασης.

Θέλουμε, στο σημείο αυτό, να γίνει απόλυτα σαφές ότι ο όρος «ρατσισμός» εννοείται εδώ όχι μόνο ως μια ακραία εθνική ιδέα, μια επικίνδυνη εθνική ιδεολογία, ή μια αντι-ανθρωπιστική άποψη, ή ακόμα ως ο νοηματικός άξονας μιας εθνικής αφήγησης. Αυτό που, κυρίως, ο όρος δηλώνει είναι το σύνολο εκείνων των πολιτικών και κοινωνικών πρακτικών που θέτουν σε εφαρμογή ένα ολόκληρο

πρόγραμμα διακρίσεων μεταξύ κοινωνικών ομάδων, με ένα τρόπο ορθολογικό και κερδοφόρο, υλικό και συμβολικό. Λέγοντας ότι είναι κρατικά οργανωμένος ο ρατσισμός εννοούμε ότι, είτε ως «επικίνδυνα ανθρωποειδή» από τη μεριά των κομμάτων, είτε ως «κακομοίρηδες συνάνθρωποι» από τη μεριά της αριστεράς των αφεντικών, είτε δηλαδή ως εν δυνάμει «θύτες», είτε ως «θύματα», οι μετανάστες μέσω του ρατσισμού διαχωρίζονται από το κοινωνικό σώμα, το οποίο εντός του κυρίαρχου λόγου συνεχίζει να συγκροτείται στη βάση των φαντασιώσεων του έθνους, της φυλής και της κοινής κουλτούρας. Όντας, βέβαια, κρατικά οργανωμένος, ο ρατσισμός αυτός δεν έπαψε την 20ετία περίπου που μας χωρίζει από το (μεταναστευτικό) χτες να είναι και κοινωνικά διαχυμένος και οριζόντια οργανωμένος. Άσκησε, θα λέγαμε, κυριαρχία σε επίπεδο καθημερινών σχέσεων και μαύρων εργασιακών συνθηκών (τόσο που σε τελική ανάλυση η εμφάνιση του όρου «οικονομικός μετανάστης» ή «μετανάστης εργάτης» στον επίσημο Τύπο και λόγο είναι μηδαμινή), ενώ δεν ήταν λίγες οι φορές που η κοινωνική αγριότητα σε επίπεδο κοινωνικής βάσης ξεπέρασε τα κρατικά οργανωμένα εγκλήματα κατά μεταναστών (στο βυθό, για παράδειγμα, του Αιγαίου, της Μεσογείου και αλλού). Με τα παραπάνω βέβαια δεν εννοούμε σε καμία περίπτωση την κοινωνία ως συνολικά ρατσιστική, εχθρική και εκφασισμένη.

Οικονομικές, βιολογικές και ποινικές αναπαραστάσεις του μετανάστη και της μετανάστριας: τα νοήματα ως εργαλεία κοινωνικής απαξίωσης

Εχοντας αυτά κατά νου, η εμφάνιση, η οργάνωση και η θεσμοποίηση των κέντρων κράτησης μεταναστών τις τελευταίες δύο δεκαετίες στον ελληνικό χώρο δεν αποτελεί μια τομή στην αντιμεταναστευτική ελληνική πολιτική, αλλά την συνέχισή της με άλλα μέσα. Για να κατανοήσουμε, λοιπόν, πώς εδώ και κάποιο καιρό αποτελεί κοινοτυπία η πεποίθηση ότι η ζωή των μεταναστών αξίζει λιγότερο από αυτή των ντόπιων, πρέπει να εξιστορήσουμε με σύντομο έστω τρόπο κάποιες από τις κυρίαρχες νοηματοδοτήσεις, οι οποίες με τρόπους που αλληλοσυμπληρώνονται κατασκεύασαν μέσα σε 20 χρόνια την έλευση μεταναστών και μεταναστριών ως μείζον πρόβλημα, ως απειλή ύψιστης σημασίας, ως φαινόμενο που χρήζει «ειδική αντιμετώπιση». Τα είδη των «ειδικών αντιμετώπισεων» συνδέονται κάθε φορά με ένα σύνολο αναπαραστάσεων που ενεργοποιούνται προς το σκοπό αυτό.

Με αυτό τον τρόπο, μπορούμε σχηματικά να θυμίσουμε τις στερεότυπες απόψεις σχετικά με την αντικατάσταση ελλήνων από ξένους εργάτες, καθώς και την αντίληψη σχετικά με την υποβάθμιση των μεροκάματων, που εξίσου αποδίδονταν αποκλειστικά στους νεοφερμένους. Είναι εύκολο, στη συνέχεια, να διαπιστωθεί πως στην «οικονομική επικινδυνότητα» που αντιπροσώπευαν για τον κυρίαρχο λόγο οι μετανάστες στα μέσα της δεκαετίας του '90 έρχονται από πολύ νωρίς να προστεθούν απόπειρες που αποσκοπούν στην εγκληματοποίηση της μεταναστευτικής κίνησης και κινητικότητας - να γίνει η ανεπίσημη είσοδος

στη χώρα «λαθρομετανάστευση», να συνδεθεί με την παραβατικότητα εν γένει και να αποσυνδεθεί, από την άλλη μεριά, από τις ευρύτερες γεωπολιτικές ανακατατάξεις που την προκάλεσαν και την προκαλούν. Ένα βήμα, τέλος, που δεν άργησε να γίνει, ως άλλη όψη του ίδιου μηχανισμού απαξίωσης, ήταν η φυλετικοποίηση της εγκληματικότητας. Η γραμμική και απλοϊκή σύνδεση συγκεκριμένων φαινοτυπικών χαρακτηριστικών με ένα αόριστο, αλλά λειτουργικό για την κυριαρχία τρόπο, σε ένα πεδίο παραβατικότητας. Παράλληλα, επανενεργοποιείται μια παλιά ιατρική αφήγηση που θέλει την αρρώστια, γενικά όσο και ειδικά, να έρχεται από έξω προς τα μέσα, και πιο συγκεκριμένα από τα ανατολικά προς τα δυτικά και απ' τα νότια προς τα βόρεια. Έτσι κάπως επανεφευρέθηκε η μολυσματικότητα της ανθρώπινης κινητικότητας και η μετανάστευση άρχισε να επενδύεται και με μεταφορικά σχήματα ασθένειας, αναγνωσμένη πλέον ως πρόβλημα υγείας - ως υγειονομική απειλή. Στα παραπάνω μπορούν να προστεθούν δόσεις, μικρές αλλά υπαρκτές, αντιμουσουλμανισμού, αλλά και δημοκρατικού ανθρωπισμού. Από την άλλη, οι στατιστικές, θλιβερές στο σύνολό τους, που στήριζαν αυτά τα πορίσματα και που κατά καιρούς διέρρεαν στον Τύπο από τον πιο μόνιμο και νόμιμο πληροφοριόδοτη του - τους μπάτσους -, είναι γνωστό ότι λειτούργησαν με μια λογική εστιασμένης έμφασης, αποδεικνύοντας ότι πίσω από τα «καθαρά» νούμερα υπάρχουν πολιτικές επιλογές και ερμηνείες.

Ευρωπαϊκό κέντρο και εθνική περιφέρεια

Επιχειρώντας να σκιαγραφήσουμε τις αιτίες επανεφεύρεσης των στρατοπέδων συγκέντρωσης μέσα στο ιστορικό πλαίσιο που περιγράψαμε, μπορούμε να κάνουμε μια διάκριση μεταξύ ευρωπαϊκών, από τη μια, και εθνικών, από την άλλη, αξιώσεων. Όπως θα δούμε, οι στόχοι αυτοί συγκλίνουν τόσο που πρόκειται για μια διάκριση μάλλον τυπική παρά ουσιαστική.

Σε ένα ευρωπαϊκό επίπεδο, σε ένα επίπεδο δηλαδή ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης της τεχνικής της κράτησης, η δημιουργία των χώρων αυτών συνιστά κεντρική ευρωπαϊκή επιλογή και ως τέτοια το ελληνικό κράτος οφείλει να την ακολουθεί, προσαρμόζοντάς τη κάθε φορά στα ιδιαίτερα συμφέροντά του. Μετά τη συνθήκη Σένγκεν, η ιδιαίτερη γεωπολιτική θέση της Ελλάδας αναβαθμίζεται περαιτέρω, καθώς μετατρέπεται σε νοτιοανατολικό σύνορο της ε.ε. Έτσι, δικαιολογείται και η συνεχής παροχή κονδυλίων, τεχνολογιών και τεχνογνωσίας από την ενωμένη ευρώπη προς την ευρωπαϊκή περιφέρεια, που μετακινούν πάντα την κουβέντα από τη διαχείριση της ανθρώπινης ζωής και την μετατρέπουν σε κουβέντα για ανθρωπιστικούς φράκτες, φιλικές κάμερες, βιομετρικά δεδομένα, στατιστικές αποτελεσματικότητας, όλες δηλαδή τις όψεις της τεχνοκρατικής οργάνωσης της βαρβαρότητας.

Ένα σημείο τομής μεταξύ ευρωπαϊκού και τοπικού/εθνικού εντοπίζεται εκεί που η ευρωπαϊκή αδρή χρηματοδότηση για κέντρα κράτησης συναντά την παραδοσιακή νεοελληνική μέθοδο με την οποία στήνεται

μια επιτυχημένη και τεράστια μπίζνα. Απευθείας αναθέσεις, ξεκοιάλισμα διόλου ευκαταφρόνητων ποσών, υποσχέσεις ανάπτυξης, αποφάγια και λίγες θεσούλες εργασίας προς ικανοποίηση των τοπικών κοινωνιών - το πελαταιακό κράτος ανάπηρο μεν, αλλά πάντοτε παρόν. Για παράδειγμα, τα 120 χιλιάδες ευρώ που πληρώνει καθημερινά η ε.ε. για τους 1600 κρατούμενους της Αμυγδαλέζας, είναι να αναρωτιέται κανείς που αλλού -εκτός από το ταμείο της αστυνομίας- πηγαίνουν, γιατί είναι προφανές ότι στη σίτιση και τις υποδομές σίγουρα δεν πηγαίνουν. Σε κάθε περίπτωση, η επέκταση και θεσμοποίηση των κέντρων κράτησης επέτρεψε την εισροή ευρωπαϊκού χρήματος, δίνοντας μια κάποια λύση στο «πρόβλημα» της διαχείρισης της περίσσιας εργατικής δύναμης που η καπιταλιστική κρίση γέννησε. Όσοι λοιπόν από τους μετανάστες δεν μπορούν πλέον να παράξουν πλούτο από την εκμετάλλευση της εργασίας τους (ή για όσο διάστημα διαρκεί αυτό), όσοι δεν εγκοιλώνονται στην οικονομία του εγκλήματος και όσοι δεν εξοντώνονται στα συνοριακά περάσματα, το κράτος μετατρέπει αυτούς και αυτές σε παραγωγικά υποκείμενα με την ιδιότητα των εγκλειστών, διαχειριζόμενο το χρήμα της ευρώπης φρούριο.

Πρακτικές πειθάρχησης μέσα κι έξω από τους φράκτες: η «παιδαγωγική» του κράτους έκτακτης ανάγκης

Σε ένα εσωτερικό επίπεδο τώρα, βασικός στόχος της στρατιωτικής διαχείρισης της μετανάστευσης, που πραγματώνεται με τον πιο υλικό τρόπο στα στρατόπεδα συγκέντρωσης, είναι, όπως προαναφέρθηκε, η πειθάρχηση των μεταναστών μέσα και έξω από τους φράκτες, αλλά και του ευρύτερου κοινωνικού σώματος. Εντός των τειχών, μέσα από ένα σύνολο τεχνικών που περιλαμβάνουν τη μελετημένη διαμόρφωση του χώρου και τον έλεγχο των σωμάτων, τους εσωτερικούς κανονισμούς, τη στέρηση βασικών αγαθών, την ομογενοποίηση και την κάθε είδους σωματική και λεκτική βία, επιχειρείται η εγγραφή στα μυαλά και τα σώματα των μεταναστών/τριών της συνθήκης που τους θέλει στον πάτο της κοινωνικής και ταξικής ιεραρχίας. Ταυτόχρονα, τα κέντρα κράτησης λειτουργούν ως εργαστήρια παραγωγής υποτιμημένων και πειθήνιων υποκειμένων όχι μόνο για όσους και όσες εκτοπίζονται σ' αυτά, αλλά και γι' αυτούς που πληρούν τις προϋποθέσεις για να καταλήξουν εκεί: τους εκατοντάδες χιλιάδες δηλαδή μετανάστες και μετανάστριες που κρατιούνται σιόπιμα σε ένα καθεστώς παρανομίας ή ημιπαρανομίας. Υπό την απειλή της σύλληψης και της απέλασης, οι δυνάμει εγκλειστοί γίνονται βορά στις ορέξεις των αφεντικών τους, με τις αστυνομικές επιχειρήσεις να συνεπικουρούν στην εδραίωση του φόβου και να επιβάλλουν ένα άτυπο καθεστώς απαγόρευσης κυκλοφορίας στο δημόσιο χώρο ή διαρκούς κινητικότητας μέσα στην ελληνική επικράτεια, που καθίσταται στο σύνολό της ένα ιδιότυπο κέντρο κράτησης.

Παρότι αυτού του τύπου η διαχείριση στοχοποιεί συγκεκριμένα τους μετανάστες, λειτουργεί παράλληλα ως μηχανισμός κοινωνικής εκπαιθάρχησης και για τον νότιο

πληθυσμό. Και ως γνωστόν, αυτό το διακύβευμα έχει αποκτήσει ακόμη μεγαλύτερη σημασία για το ελληνικό κράτος από την έναρξη της καπιταλιστικής κρίσης. Η υποτίμηση και της ντόπιας εργασίας, απαιτούσε, αφενός, την ανασυγκρότηση ενός μέρους του κοινωνικού ιστού με όρους εθνικούς και, αφετέρου, την εμπέδωση του αξιώματος της μηδενικής ανοχής σε όσους αρνούνται να υπομείνουν τη λεηλασία της ζωής τους. Μέσα σε αυτή τη συνθήκη, η ύπαρξη των στρατοπέδων συγκέντρωσης αποφέρει πολλαπλά οφέλη: επισφραγίζει την ασυμφιλίωτη εθνοφυλετική διαφορά μεταξύ ντόπιων και μεταναστών, συσπειρώνει τις αντιδραστικές κοινωνικές δυνάμεις πίσω από μία ακροδεξιά ατζέντα με εκλογική σημασία, επανεπιβεβαιώνει την ικανότητα της κυβέρνησης για δράση και ενισχύει, έστω και συμβολικά, την κρατική ισχύ. Την ίδια ώρα, εκπαιδεύει τον πληθυσμό σε «ειδικές καταστάσεις», κανονικοποιώντας το θέαμα των μαζικών συλλήψεων ολόκληρων τμημάτων του και αφήνει ανοιχτά όλα τα ενδεχόμενα αντιμετώπισης όσων αντιστέκονται και όσων περισσεύουν από την καπιταλιστική αξιοποίηση. Όπως η επιχείρηση Θέτις ήρθε άλλωστε να δείξει, όταν ένα μοντέλο καταγράφεται ως επιτυχημένο, δεν μπορεί παρά να επεκτείνεται.

Αστυνομικές επιχειρήσεις και τεχνικές διακυβέρνησης

Τέλος, θα πρέπει να επισημάνουμε πως η ύπαρξη των στρατοπέδων και οι λειτουργίες του κρατικού μηχανισμού με τις οποίες είναι οργανικά συνδεδεμένα βασίζονται, βελτιώνουν και ανατροφοδοτούν συγκεκριμένες τεχνικές διακυβέρνησης. Για παράδειγμα, για να καταλήξει κάποιος στην Αμυγδαλέζα πρέπει να προσηγηθεί ένας «Ξένιος Δίας» και να προσαχθούν 1000 άτομα σε δυο μέρες, θα πρέπει να κινητοποιηθούν και να συντονιστούν μια σειρά από μηχανισμούς και να εφαρμοστούν στην πράξη τεχνικές, όπως το εθνοφυλετικό profiling, η συγκέντρωση, η καταγραφή, η απομόνωση και η κράτηση ενός μεγάλου αριθμού ανθρώπων. Προϊόν αυτής της διαδικασίας είναι ένα σύνολο ποσοτικών δεδομένων, πληροφοριών και τεχνογνωσίας, ιδιαίτερα παραγωγικό για την διακυβέρνηση σε διάφορους τομείς, όπως η χάραξη πολιτικών στο μακροεπίπεδο του πληθυσμού, η εξαγωγή συμπερασμάτων για την αποτελεσματικότερη επιβολή της δημόσιας τάξης και, φυσικά, η εκπαίδευση των μπάτσων και του λοιπού προσωπικού που εμπλέκεται στις εν λόγω επιχειρήσεις.

Όχι μόνο ήρθαν για να μείνουν, αλλά θα είναι και γεμάτα

Αν πράγματι τα κρατικά οφέλη από την ύπαρξη των κέντρων κράτησης ανταποκρίνονται σε όλα όσα σκιαγραφήσαμε ως εδώ, ένα εύλογο ερώτημα προκύπτει: για ποιο λόγο να επιδιώκει το κράτος να αδειάσουν, για ποιο λόγο να επιδιώκει την πλήρη εξάλειψη των παράνομων μεταναστών, όπως ευαγγελίζεται και όπως διάφορες αριστερές αντιλήψεις της προσάπτουν; Εξηγούμαστε. Αντιπαραβάλλοντας τα μεγάλα λόγια των

Δένδια και Σαμαρά περί πάταξης της παράνομης μετανάστευσης με την καθημερινή εμπειρία που τα διαψεύδει, γίνεται προφανές πως η κρατική αντιμεταναστευτική πολιτική είναι προγραμματισμένη να αποτυγχάνει - μερικώς τουλάχιστον - στους στόχους που ρητά θέτει. Αν όμως απεμπλακούμε από την ιδέα ότι το κράτος επιδιώκει τις λύσεις που λέει πως επιδιώκει, η πολιτική αυτή αποδεικνύεται ιδιαίτερα αποτελεσματική στους στόχους που περιγράψαμε παραπάνω. Υπό αυτήν την έννοια, η ποινικοποίηση της μετανάστευσης δεν είναι μια πράξη που στοχεύει στην ολοκληρωτικό αποκλεισμό των μεταναστών, αλλά στη δημιουργία εκείνου του πλέγματος σχέσεων, που επιτρέπουν σε μια απαγορευμένη νομικά - αλλά υπαρκτή πρακτικά συνθήκη - να γίνεται παραγωγική, τόσο υλικά όσο και συμβολικά. Έτσι λοιπόν, η μείωση των μεταναστευτικών ροών, που παρατηρείται ήδη από το 2009, δηλαδή πολύ πριν τις εξαγγελίες για τα στρατόπεδα κράτησης το 2012, δε θα πρέπει να αποδοθεί τόσο στην άκρως επιτυχημένη αποτρεπτική πολιτική του ελληνικού κράτους, όσο στην πολιτική οικονομικής καταστροφής που καθιστά την επιλογή της εγκατάστασης στην Ελλάδα ολοένα και λιγότερο ελκυστική για τους μετανάστες. Φυσικά, το ελληνικό κράτος έχει κάθε λόγο να προσπαθεί να πείσει ότι το αντίστροφο συμβαίνει.

Όπως και να 'χει οι απαντήσεις στο ερώτημα της λειτουργίας των κέντρων κράτησης εντός του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού δεν είναι μονοδιάστατες και σίγουρα δεν εξαντλούνται σε όσα ελλιπή λέμε εδώ. Μια από τις προθέσεις μας είναι, άλλωστε, να τα θέσουμε ως ανοιχτά, προς συζήτηση και εμπλουτισμό.

Κολασμένοι/ες ναί. Θύματα όχι!: μεταναστευτικοί αγώνες στην Ελλάδα της κρίσης

Από την άλλη, όσο κομβικά να θεωρούμε τέτοια ερωτήματα, σαν συνέλευση no lager, αυτό που κυρίως μας απασχολεί είναι να διερευνήσουμε τις μορφές αγώνα, δράσης και αλληλεγγύης. Εμείς συγκροτηθήκαμε αρχικά ως πρωτοβουλία με αφορμή την μαζική απεργία πείνας που εκτυλίχθηκε τον Απρίλη του '13 σε διάφορα στρατόπεδα κράτησης και διευρυνθήκαμε σε τακτική συνέλευση μετά την εξέγερση της Αμυγδαλέζας. Βρεθήκαμε στη βάση μιας διαπίστωσης ενός κινηματικού κενού και μιας αμήχανης σιωπής γύρω από το θέμα.

Η ύπαρξη και μόνο τέτοιων χώρων συνιστά ικανό λόγο για την κινητοποίησή μας, ωστόσο κύρια έμπνευση για μας αποτέλεσαν και αποτελούν οι αντιστάσεις που ορθώνουν οι ίδιοι οι μετανάστες/στρίες εντός των τειχών (και όχι μόνο) με αποδράσεις, απεργίες πείνας, μαζικές αποχές συσσιτίου, εξεγέρσεις, απόπειρες αυτοτραυματισμού με στόχο την έξοδο από τα αυτά τα κολαστήρια. Τα παραπάνω είναι αρκετά για να δείξουν ότι όχι μόνο πειθήνιοι δεν είναι οι κρατούμενοι στα κέντρα κράτησης, αλλά και να οργανώνονται ξέρουν και να συνεννοούνται μπορούν ακόμη κι αν τους χωρίζουν πολλά χιλιόμετρα, τείχη σιωπής και συρματοπλέγματα. Γίνεται προφανές, λοιπόν, ότι οι μηχανισμοί ελέγχου και πειθάρχησης που περιγράψαμε

παραπάνω βρίσκουν τα όρια τους, όρια που φανερώνονται από μια σειρά αγώνων, άλλοτε αποσπασματικών κι άλλοτε οργανωμένων και μακρόχρονων, που δίνουν οι ίδιοι οι μετανάστες: αρκεί να μνημονεύσουμε τη μεγάλη και συγκρουσιακή παρουσία μεταναστών στο δρόμο το Δεκέμβρη του '08, τις πορείες για το σίσιμο του κορανίου, τις συγκρούσεις αφγανών μεταναστών με την αστυνομία στον Άγιο Παντελεήμονα, τους αγώνες των μικροπωλητών στην Ερμού και την ΑΣΟΕΕ, την απεργία πείνας των 300 μεταναστών εργατών, τις απεργίες των αιγύπτιων αλιεργατών της Νέας Μηχανιώνας και τους αγώνες στη Μανωλάδα, τις από κοινού μαχητικές πορείες αφγανών και α/α χώρου στην Πάτρα και τις συγκρούσεις μετά τη δολοφονία του Τόνι Ονούα στη Θεσσαλονίκη. Όλες αυτές οι μορφές πολιτικής υποκειμενοποίησης των μεταναστών, σε συνδυασμό με τις εσωτερικές τους κοινωνικές δομές, έχουν σχηματοποιήσει έναν υπαρκτό κίνδυνο για το ελληνικό κράτος. Το ζήτημα, από την πλευρά του αντιπάλου, είναι η προσοδοφόρα και αποτελεσματική αντιμετώπιση του κινδύνου αυτού. Το ζήτημα, από τη δική μας, η ενίσχυση και η διασύνδεσή του με τους υπόλοιπους κοινωνικούς αγώνες.

κατά νου πως τα κέντρα κράτησης μεταναστών είναι κομμάτι ενός ευρύτερου πλέγματος δομών, αλλά κυρίως σχέσεων, τις οποίες οφείλουμε να κατανοήσουμε και να στοχεύσουμε συγκεκριμένα. Η αντιπίθεση μας έχει ανάγκη μια πλειάδα μορφών δράσης, μικρότερες ή μεγαλύτερες, γνώριμες ή όσες η συλλογική μας φαντασία θα φέρει στην επιφάνεια.

[Δεκέμβριος 2013]

συνέλευση **NØ LAGER**

// nolager@espiv.net // nolager.espiv.net //

Στοχεύσεις της συνέλευσης

Έχοντας αυτά ως σημείο αναφοράς, οι βασικές μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες στοχεύσεις της συνέλευσης μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

- Ευρύτερη οργάνωση και δικτύωση ομάδων και ανθρώπων με στόχο στην όξυνση και τον εμπλουτισμό του λόγου και της δράσης ενάντια στα σύγχρονα στρατόπεδα συγκέντρωσης αλλά και τη δημιουργία αντανακλαστικών σε ενδεχόμενο αναζωπύρωσης των αγώνων μέσα στα κέντρα κράτησης.

- Δράσεις αντιπληροφόρησης με στόχο τη συνεχή ανακίνηση του θέματος εντός της κινηματικής ατζέντας και την ανάδειξη των πολλαπλών πτυχών του, από τους αγώνες εντός των τειχών μέχρι την κατάδειξη αυτών που κερδίζουν από τη λειτουργία τους. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, εντάσσεται και η ανάδειξη του αγώνα ενάντια στα κέντρα κράτησης ως διεύρυνσης του αντιφασιστικού αγώνα, ειδικά σε μια συγκυρία που το καθεστώς ενδύεται τον αντιφασιστικό του μανδύα και επιχειρεί να θέσει τις δικές του φασιστικές πρακτικές στο απυρόβλητο.

- Ως ιδιαίτερα σημαντική βλέπουμε την καθημερινή επαφή με μετανάστες/στρίες που ζουν και δουλεύουν στις ίδιες γειτονιές με εμάς. Η επικοινωνία, η σύνδεση και η επαφή σε αυτό το επίπεδο χτίζουν σχέσεις και ανοίγουν το δρόμο για την πραγμάτωση των κοινών αγώνων των από τα κάτω - ντόπιων και μεταναστών - ενάντια στη σύγχρονη καπιταλιστική βαρβαρότητα.

- Βασικό μέλημα για μας την τρέχουσα περίοδο είναι, επίσης, η κλιμάκωση του αγώνα ενόψει της λήξης του επιτρεπόμενου 18μηνου κράτησης των μεταναστών το Φεβρουάριο του '14 και η υλική και πολιτική στήριξη των εξεγερμένων της Αμυδαλέζας, ανθρώπων που αυτή τη στιγμή βρίσκονται κρατούμενοι σε διάφορες φυλακές ανά την επικράτεια, κατηγορούμενοι επειδή έπραξαν το αυτονόητο ενάντια στο σύγχρονο ολοκληρωτισμό.

Κλείνοντας, θεωρούμε ότι για το γκρέμισμα των φραχτών και τη διάνοιξη γεφυρών χρειάζεται να έχουμε